

Föreningen Sjöstjärnans 115 år. Kristina Jarnedal

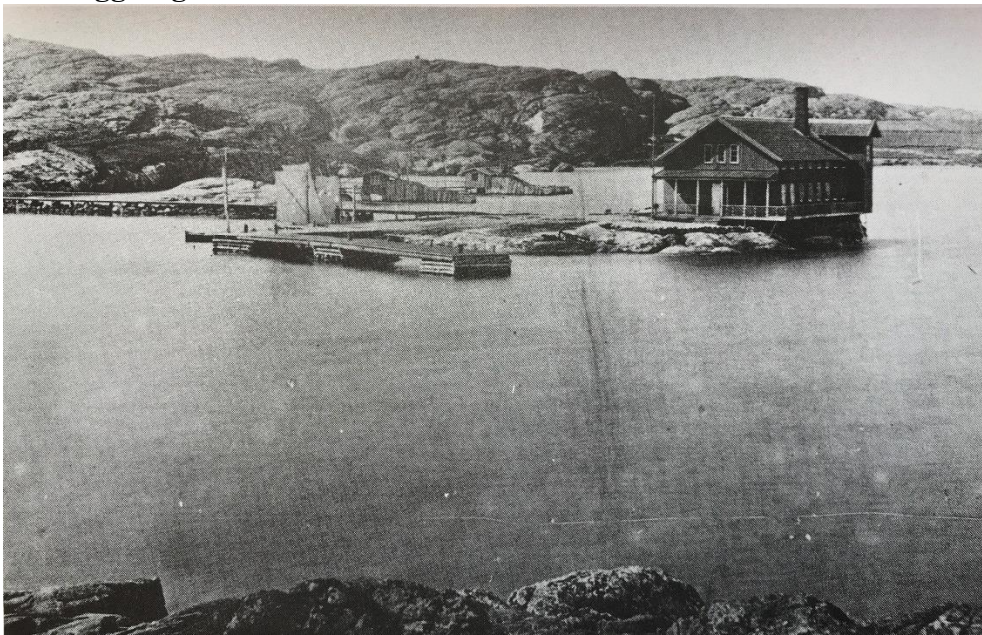
Bildspel/föredrag på årsmöte 2024, något reviderat.

Först sillfiske på 1500-talet och sedan fraktfart med seglande skutor på 1800-talet har lagt grunden till samhället.

Stora sillfiskeperioden 1747–1808 medförde att trankokerier och salterier växte upp. Mot slutet av 1800-talet kom en ny, mindre sillperiod. Konservindustrin skapades.

De stora sillfångsterna försvann och när de motordrivna fartygen kom avtog fraktfarten. Nu gällde det att haka på nästa näring. Badanstalterna hade gjort sitt intåg.

Första anläggningen.

Varmbadhus och restaurang byggdes 1868, och på Mansholmen uppfördes ett kallbadhus. Kaptenerna skaffade mindre båtar och seglade ut badgäster på dagsturer och nya stora hus byggdes.

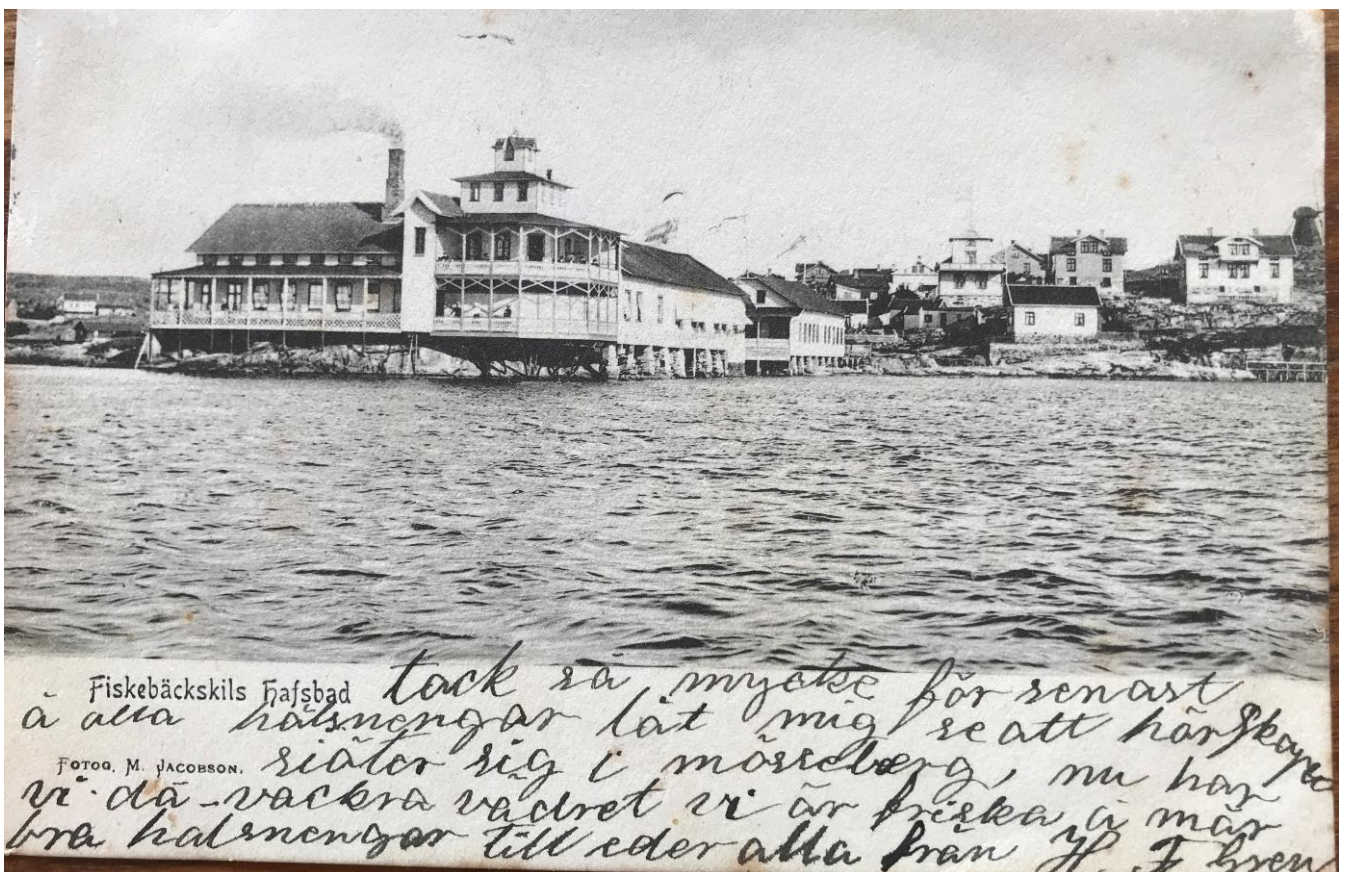

I väntan på kunder.

Stora bryggan var en mycket central plats. All kommunikation gick via vattnet.

Bild år 1897 foto Vikarvet

Restaurang med varmbadhus

Byggnation.

Badgäster bodde i husen i samhället och åt på restaurangen. Men nu började en del vilja bygga själva. Man hade redan sålt tomter nära stranden och vid kvarnen.

Natur- och kulturintresset låg i tiden. Naturskyddsföreningen, Turistföreningen och många hembygdsföreningar bildades.

Sjöstjärnan bildades här år 1909.

Rädda Bökevik.

Fiskebäckskilssonen Carl Wilhelmson såg med oro hur expansionen hotade.

En varm sympatisör hade han i Hjalmar Östergren, föreståndare på Kristinebergs zoologiska station.

L.A. Jägerskiöld och Axel Romdahl höll populärvetenskapliga föreläsningar inom naturvetenskap och konst och drog in pengar. Första basaren hölls i Bökevik.

Föreningen Sjöstjärnan bildas.

Den 14 augusti 1909 bildades föreningen för att ”verka för Fiskebäckskils förskönande, företrädesvis genom anordnande af planeringar på härför egnade platser, samt bevarande af områden och byggnader, som äro af större betydelse för bibehållande af Fiskebäckskils allmänna prägel.”

Kommunen dvs Fiskebäckskil och municipalsamhället Östersidan hörde ihop och Kristineberg och Fiskebäckskil hade gemensam husnumrering. Gränsen gick vid ”Välas änné”, försvenskat Världens ände. Transformatorn vid cykel/gångvägen mot Stockevik har t.o.m. fått namnskylt. (Gränsen strax hitom Grens och Siléns.) Gränsen mot Fiskebäck gick/går vid Jullebo, alltså strax norr om Skaftöhallen, Tempo.

Bökevik.

De lyckades köpa stranden och Hjalmar Östergren satte i gång att plantera träd. Skolbarnen och ”hufudsakligen Fiskebäckskils kvinnliga ungdom” planterade kostnadsfritt.

Idag röjer vi och rensar sly.

1976 förvärvade Lysekils kommun sandstranden, men fortfarande arrenderar Sjöstjärnan Näreberget och upplåter det som badområde. Tidigare ägare var Kungl. Vetenskapsakademien, idag familjen Bender. Det var vid Näreberget befolkningen badade. Kommunen har gratis vidareavtal, bryggan utgår därifrån och de har lagt cementgången dit.

Tennisklubben har också (billigt) vidareavtal med Sjöstjärnan/familjen Bender.

I Bökevik har det varit mycket genom åren.

Planteringar, soffor, stenbänkar, ledstänger, toalettproblem, tennisbana, sand och bryggor. Det var i Bökevik som Badbolagets och föreningens intressen sammanföll och ibland kolliderade.

I verksamhetsberättelsen 1911 beklagar de sig över att folk tog sand till husbehov och högvatten spolade bort ändå mer.

Förbättringar i Bökevik.

1927 ordnade de med strandskoning och sådde gräs.

1930 lovade Arvid Mellin, Badbolaget, att fylla på sand och blev invald i styrelsen.

1931 ville han lägga ut en brygga från Näreberget. Ja tack!

Fiskebäckskil. Friluftsbadet.

Badhytter.

1934 kom en ansökan från Mellin om att få bygga en 25 m lång byggnad med badhytter. Nu var oenigheten stor. Badhytterna kom upp avsedda för Badbolagets gäster, och 1946 kom en första begäran om att även andra skulle få använda dem. Så blev det inte!

1954 kom "Stora kalabaliken" när Bökevik stängdes med staket för andra än "fiskebäckskilsbor och på orten boende badgäster."

Stormigt årsmöte.

Tre ledamöter hade avvikande mening och ville få det antecknat till protokollet, medan andra ville att man skulle skriva att beslutet var enhälligt. Vid årsmötet strömmade över 200 personer till.

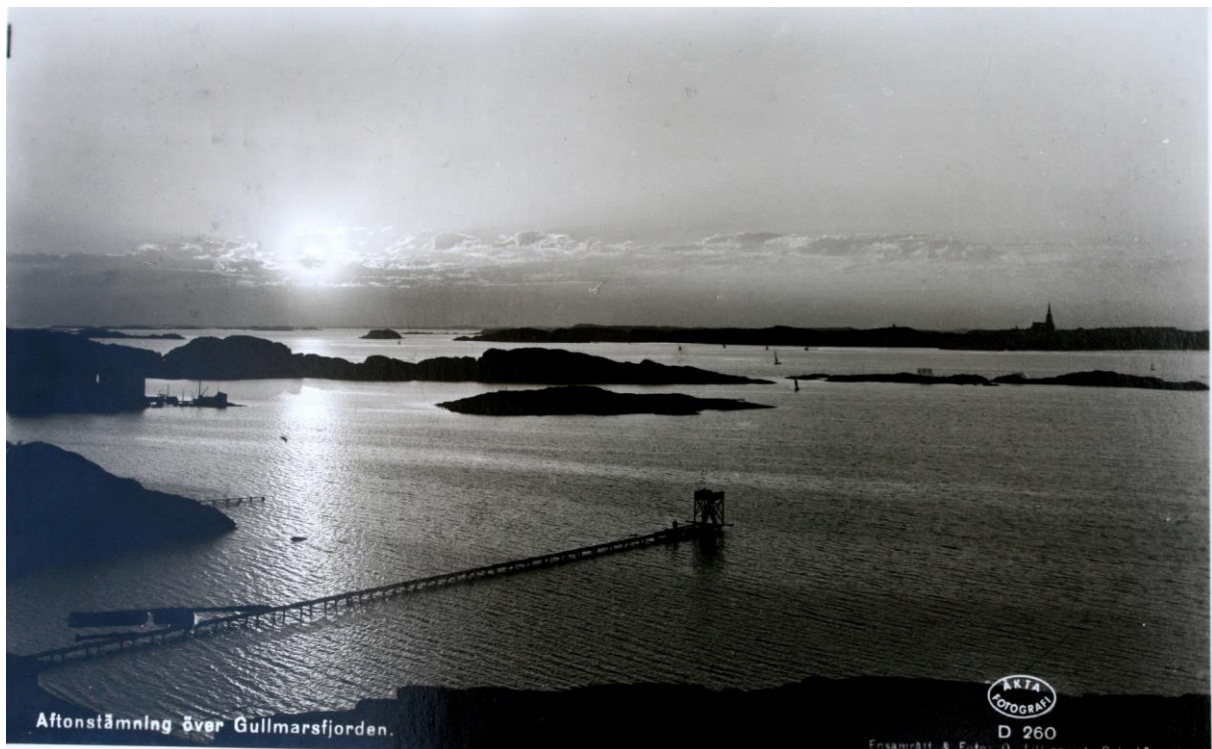
Förutom att Bökevik skulle dryftas var det nyval av styrelse. Valfusk avslöjades.

Den 12 augusti 1954 beslöts enligt §6 att nya medlemskort skulle tryckas. På de gamla stod det på baksidan att föreningens verksamhet **var till nytta för badgästerna.**

Jag bodde i Fiskebäck utanför gränsen vid Jullebo och känslan av att stoppas vid stängslet i Bökevik sitter kvar än idag.

Vi lugnar ner med kvällsbild.

Simskola.

I protokoll från 2 april 1956 kan vi läsa att skolstyrelsen var intresserad av simundervisning i Bökevik. Tydligt hade det tidigare bedrivits simundervisning för badgäster genom Badbolaget eftersom man nu gav Erik Danielsson i uppdrag att förhandla med Arvid Mellin för att om möjligt anställa någon gemensamt.

Bild 2021

foto Carl Wilhelmson ca 1915

Ny dansbana.

Det fanns en dansbana när Sjöstjärnan köpte Bökevik, men den skulle inte få finnas utan revs.

Efter ett tag byggde de själva en ny bana, och där dansade både bofasta och badgäster.

Banan blev i för dåligt skick och 1932 hade en ny bana byggts vid Kristinebergsvägen. Sjöstjärnan var inte inblandad i ägandet och ordnade inte dans men bidrog ekonomiskt till barndans. Midsommardagen var vikt för barndans fram till 1986.

Tillbaks i Bökevik.
bilder 2023 och 2019

Tennisbana.

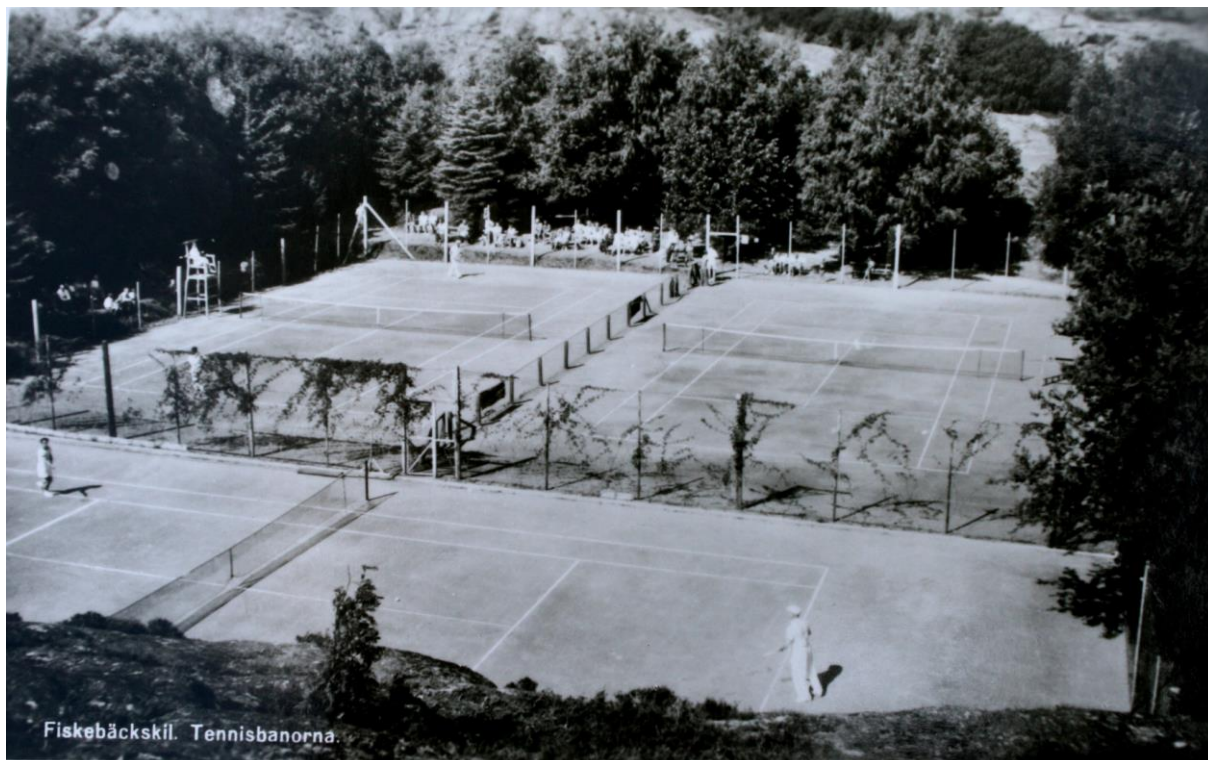
Sjöstjärnan arbetade för en egen bana och försökte 1913 förgäves köpa Kardusen, Reparn 6-Olle Skogmans väg. De fortsatte leta och 1917 ville de tillsammans med Arvid Mellin, Badbolaget, få lägga den vid Lyckans slip. Lösningen kom när Kungliga Vetenskapsakademien fick markdonation av Gustav Retzius. Den gränsade till Bökevik.

1918 skrevs arrendekontrakt och de betalade i första omgången för 50 år. Sedan var pengarna slut och det blev kolonilotter till en början.

1919 förklarade sig Arvid Mellin ”beredd att för en af föreningen anlagd tennisbana betala ett årligt arrende stort nog att täcka anläggningskostnadens förräntning och amortering.”

1931 fick Mellin bygga en andra tennisbana för Sjöstjärnan och arrendera den på 10 år.

1938 kom förslag på en tredje bana. Det blev nog inget då för 1945 kommer utvidgning och banan läggs om. Hela tiden påpekas att banorna är föreningens egendom och att Badbolaget arrenderar dem.

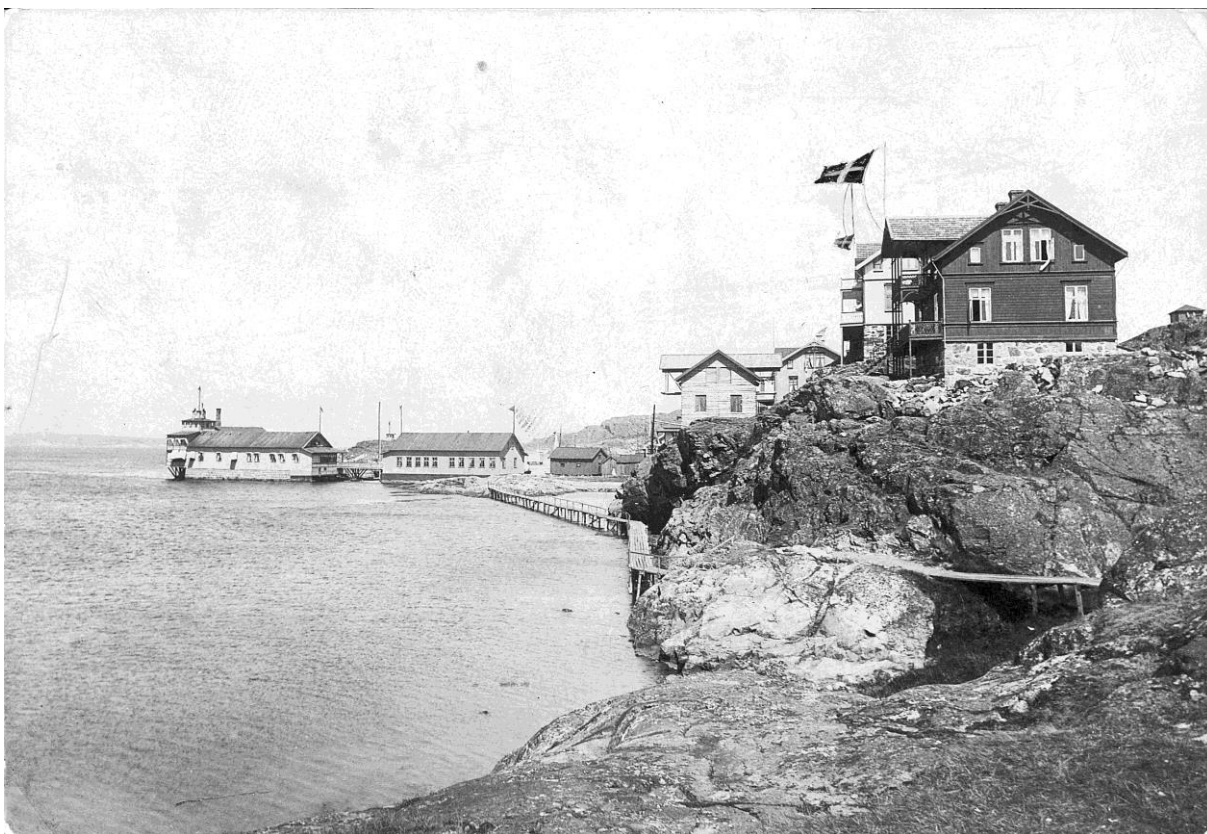

När Mellin sålt Badrestaurangen drev Sjöstjärnan tennisbanorna vidare, men 1956 bildades Tennisklubben för att hjälpa Sjöstjärnan. Hur det gick till är oklart. Fortfarande var de två föreningarna starkt knutna till varandra. Först 1994 avstod Sjöstjärnan att ha med representanter i Tennisklubbens styrelse. (*Sjöstjärnan skulle få protokoll från möten, men det har inte kommit några.*)

Litet blandade aktiviteter.

Danskebergen har börjat bebyggas. Här går Gullmarn fortfarande intill berget.

Västerbro underlättade för promenader från restaurangen till Bökevik, men den krävde mycket underhåll.

Utfyllnad gav smal gångväg. Sjöstjärnan gav bidrag.

Kvarnen.

1909 stod kvarnen och förföll. 1913 köpte föreningen den av änkan Olivia Andersdotter.

Den senaste stora restaureringen gjordes 2002. Fortlöpande måste den tjäras om.

Park?

Sjöstjärnan ville göra Mossebacken till en park som skulle tillhöra Fiskebäckskils kommun. Föreningen bekostade täckdikning för att få bort det öppna dike som "vid långvarigt regn

förvandlades till ett träsk.” Så mycket till park blev det inte till en början för när biltrafik så småningom kom igång blev det parkeringsplats under många år.

Kattstensberget och Bergkullens Café.

Maria Gren och hennes döttrar startade det populära kaféet i Bökevik i början av 1920-talet. På 30-talet byggdes det om och drevs in på 1960-talet.

Ett litet område vid den lysande vita fläcken, Kattstensberget ägs av Sjöstjärnan än idag. Det köptes 1913 för att förhindra en planerad byggnad.

En symbol för det tidigare fisket med stora vadar.

Sedan 1956 står Sjöstjärnan för skötseln av vadräckan och fick då ett avtal med Hvitfeldtska stiftelsen om gratis ”arrende”.

Flera gånger har den rasat och byggts om, bl.a 1991 och redan 2006 var det dags igen. Nu hoppas vi att litet grövre tryckimpregnerade stockar ska stå under många år.

En rest av den gamla bebyggelsen.

Vem som bott här längst tillbaka i tiden vet vi inte, men det finns dokumentation från senare delen av 1700-talet. Det finns flera hus från 1700-talet, men detta är det enda som inte byggts till och om. Sista boende avled 1919.

Sjöstjärnan har disponerat stugan, kallad Fornstugan, sedan 1945, men när slutreglering skedde av Hvitfeldtskas mark så sig kommunen äga den.

I gåvobrev från 1996 äger nu Sjöstjärnan huset medan marken tillhör kommunen.

Julgran.

Så länge föreningen Tolvskillingen fanns satte de upp gran på Torget. Nu är det Sjöstjärnan som står för gran och den får inte längre finnas på Torget, men väl på Mossebacken.

Barn och föräldrar dansar ut julen.

Samlingssal och kulturminne.

Folkskolan startade redan 1841, ett år före det att Folkskolestadgan ålade socknarna att inrätta skola. Barnantalet har minskat och när skolan lades ner efter avslutningen 1970 arbetade många för att det skulle bli ett församlingshem. Ideella krafter hjälptes åt.

2012 ansåg kyrkan att församlingshem inte behövdes längre.

En mindre folkstorm utbröt när kyrkan ansökte om att ändra detaljplan, riva och bygga nya hus inom kulturmärkt område. En samlingssal behövs för möten, minnesstunder, fester och samlingar!

Redan 2011 var vi en grupp som förfasades över hur eländig norra fasaden såg ut med flagande färg.

Nu äger Föreningen Sjöstjärnan fastigheten, Sjöstjärnans Hus, med marken.

Vindsrummet är inrett som vävkammare av ideella krafter, helt enligt intentionerna vid övertagandet. Ursprungligen var det navigationskola där.

Kulturaftnar.

När Sjöstjärnan bildades kom medel in genom kulturaftnar.

Ulrika Knutson får representera våra dagars föredragshållare.

Kvällarna är uppskattade inte bara för innehållets skull utan även som ett sätt att leva upp till stadgarnas första paragraf ”för att främja trivsel och gemenskap för alla boende i området.”

Andra trivselbefrämjande aktiviteter har varit bl.a. guidade promenader.

Under flera år ordnades sommargympa i Bökevik. När Gullmarsstrand startade med Friskis och Svettis lades det ner.

Vi har stöpt ljus och ordnat fotokvällar vintertid.

Sjöstjärnedagar i Bökevik

har det varit många med varierande innehåll – bland annat flyguppvisningar, trinsebandsslalom, spel och dans, och till och med ett bröllop.

Här går en parad från kyrkoplan 1994

Lennart Dahlqvist har med klaveret

År 2009 firade Sjöstjärnan 100 år.

Flera aktiviteter fick återuppstå som ”att vregga” och barn fick ro i små traditionella masonitbåtar. (Även trinsebandsslalom förstås.)

Avslutning med Ranrike spelmän som framförde musik av spelmän från Skaftö inför en fullsatt kyrka.

Foton: gamla vykort, foto s. 14 bild 3, s. 17 Anders Thorslund, övriga Kristina Jarnedal förutom Vikarvet och Carl Wilhelmson redan angivna i texten,